

boekennieuws

Oplichter kaapt prijs van winnaar weg

FRAUDE De organisatoren van minstens vijf Britse literaire prijzen kregen de voorbije maanden te maken met oplichting via het internet.

De beheerder van de gereputeerde Baillie Gifford Prize voor non-fictie kreeg op de avond na de bekendmaking van de winnaar via e-mail de vraag om de 50.000 pond (ca. 58.000 euro) die bedoeld waren voor Craig Brown en zijn boek over The Beatles, bij voorkeur via PayPal te betalen. De organisator rook onraad en ging niet in op de vraag. In de mail probeerde de oplichter zich uit te geven voor de enthousiaste en dankbare winnaar.

Dat gebeurde in november, maar lekte nu pas uit in *The Book-seller* en *The New York Times*. Zij melden dat minstens nog vier andere organisaties benaderd werden. Een ervan, de Rathbones Folio Prize, trapte in maart vorig jaar in de val. De e-mail van de ontroerde winnares Valeria Luiselli was overtuigend. De organisatie stortte 30.000 pond (ca. 35.000 euro) op een PayPal-rekening. Het bedrag kwam niet bij Luiselli terecht en verdween zonder spoor. De organisatoren waren verplicht nieuw geld te vinden en vooral op hun werkingskosten te besparen. (jap)

Charlotte Van den Broeck. © jdw

Van den Broeck wint Nederlandse prijs

BEKRONING De Maatschappij der Nederlandse Letterkunde in Leiden heeft de Dr. Wijnaendts Franckenprijs toegekend aan Charlotte Van den Broeck voor haar non-fictieverhalenbundel over gedoemde architecten, *Waagstukken*. De Dr. Wijnaendts Franckenprijs is een in 1935 ingestelde essayprijs en levert de winnaar 3.000 euro op.

Van den Broecks werk 'reikt veel verder dan een anekdotisch relaas over de spreekwoordelijke twaalf ambachten en dertien ongelukken. *Waagstukken* is een verhandeling over de kunst, die niet zelden ook de kunst van het falen is', schrijft de jury. (jap)

essay literatuur over angst

Schrap 'stoornis' uit het angstwoordenboek

Angst heerst in onze westerse wereld. Steeds meer boeken moedigen ons aan om die angsten te delen.

Kathy Mathys

Bravery is not being afraid to be afraid: op goede dagen heb ik deze woorden niet nodig, op slechte maken ze de angst minder intens. Ze zijn afkomstig van oorlogscorrespondent Marie Colvin. Die had redenen om bang te zijn. Op haar 56ste kwam ze om in een bombardement tijdens de belegering van Homs in Syrië door de troepen van Assad. En ik? Is het niet potsierlijk om in één ademteug te spreken over haar angst en de mijne? Leid ik niet een beschermd leven met huis, tuin, man, kat? Heb ik wel recht van spreken?

Het citaat van Colvin komt uit *Het boekje van alle angsten* van Emy Koopman en illustratrice Lisa-Marie Van Barneveld, het eerste boek over het onderwerp dat ik lees in de hoop meer grip te krijgen op mijn demonen. Die hebben altijd wel gesluimerd, maar sinds ik een uitputtingsdepressie kreeg, laten ze zich in volle glorie gelden.

Koopman sluit haar associatieve essay af met deze aanmoediging: 'Laten we hem (*de angst, red.*) omarmen, aanspreken, vrijpleiten, sussen, wegduwen en serieus nemen.' Het is een boodschap die ik ook vind bij Saskia Kalb, schrijfster van *De schoonheid van angst*. Deze Nederlandse ervaringsdeskundige werkte zich door een fikse angstbibliotheek voor ze aan haar boek begon. Dat doet wat schools aan met hoofdstukken als 'Biologie en angst' en 'Filosofie en angst', maar toch steek ik veel bij haar op. Zo schrijft Kalb dat er in wezen slechts twee angsten zijn: doodsangst en levensangst. Gaat het bij de eerste om angst voor het einde en/of achteruitgang, dan is de tweede die waarbij iemand bang is om een autonoom individu te worden.

Waarnaar was ik op zoek in die nerveuze leesuren? Herkenning? Zeker. Inzichten? Dat ook. Bovenal zocht ik naar manieren om de angst minder te voe-

len. Terugbladerend in Kalbs boek kom ik langs zinnen die met potlood zijn onderstreept: 'Ik deed gewoon wat ik thuis op mijn kamer ook deed als ik me gespannen voelde: dansen'. Of: 'Pak me mijn demonen niet af, want dan vliegen ook mijn engelen weg.' Dat laatste komt uit de koker van de dichter W.H. Auden. Voor schrijvers is angst de prijs die ze betalen voor een sterke verbeelding.

Erg geruststellend klonk mijn angstlectuur niet. Lezend over angsten die me nog niet te grazen hadden genomen, begon ik te vrezen dat ze dat binnenkort wél zouden doen. Om erger te voorkomen besloot ik om mijn onderzoek stop te zetten, tot ik hoorde over het nieuwe boek van Daan Heerma van Voss, *De bange mens. Mijn zoektocht naar de bron van onze angsten*. Vooruit, dacht ik, nog eentje dan.

MISLUKKELING

Angst heeft mijn leven gered. Net als Koopman, die baarmoederhalskanker kreeg, ging ik uit angst sneller naar de dokter dan iemand anders dat zou doen. 'Ik moet er niet aan denken dat je een jaar later was langsgelkomen', krijgt Koopman te horen. Vervang 'een jaar' door 'enkele maanden' en je weet wat mijn gynaecoloog zei.

Lezend over angsten die me nog niet te grazen hadden genomen, begon ik te vrezen dat ze dat binnenkort wél zouden doen

Als ik precies wil zijn, moet ik zeggen dat angst twee keer mijn leven heeft gered. Twee verschillende soorten kanker. Twee keer op tijd erbij dankzij de angst. Het artsenrefrein: 'Echt heel uitzonderlijk voor een vrouw van vijftendertig'.

In bovenstaande gevallen is angst een wijze raadgever. Problematischer wordt het wanneer je bang bent voor dingen die helemaal niet aan de orde zijn, zoals nu bij mij het geval is. Of het nu de angst is om een plein over te steken of de angst om flauw te vallen, één ding hebben al die angsten gemeen: ze voelen net zo intens als zogenaamde te-rechte angsten.

De bange mens begint in een Amsterdamse keuken waar Daan Heerma van Voss te horen krijgt dat zijn vriendin D. het niet meer trekt. Ze snapt niet waarom hij zo angstig is. Ze hebben het toch goed samen? Angst is altijd al de metgezel geweest van de schrijver; op zijn zesde kreeg hij zijn eerste paniekaanval. Soms gaat het een tijd goed, dan glijdt hij af. Hij slaapt slecht, heeft veel geruststelling nodig en heeft geen zin om af te spreken. Zijn hele leven al lossen die lichte en donkere golven elkaar af. Vooral kampt hij met de angst om te mislukken. D. wil dat hij uitzoekt hoe het nu precies zit met die angst en dat doet hij. Letterlijk door naar Frankrijk te reizen met een koffer vol wetenschappelijke boeken of naar Indonesië om in zijn familiegeschiedenis te graven, en figuurlijk door zijn kennis over angst te maximaliseren.

Wereldwijd heeft ongeveer 7,3% van de bevolking last van wat medici een angststoornis noemen. Ze kampen met heftige angstklachten zonder de aanwezigheid van een reële dreiging. Amerika spant de kroon – een op de drie ontwikkelt er een angststoornis – maar ook bij ons krijgen steeds meer mensen last van hevige angst. Heerma van Voss laat zien hoe het leven van een angsthaas – zijn terminologie – eruitziet. De angst